

Araştırma Makalesi/Research Article

Gebelerin Cinselliğe Olan Tutumlarının Değerlendirilmesi

Serap ÖZTÜRK ALTINAYAK¹, Seçil HÜR², Saliha YURTÇİÇEK EREN³, Bilgesu ARSLAN⁴, Medine ARTAN⁵

Evaluation of Pregnant Women's Attitudes Towards Sexuality

ÖZ

Amaç: Bu araştırma gebelerin gebelik döneminde cinselliğe karşı tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır

Yöntem: Tanımlayıcı ve kesitsel tasarımda yapılan bu araştırma Mayıs-Kasım 2022 tarihleri arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezinin kadın doğum polikliniğine başvuran ve araştırmaya katılmayı kabul eden 290 gebe ile yürütülmüştür. Veriler; "Sosyodemografik Bilgi Formu", "Gebelikte Cinselliğe Karşı Tutum Ölçeği" ile toplanmıştır.

Veriler normal dağılım göstermiştir. Verilerin değerlendirilmesinde, sayı, yüzdelik dağılım, ortalama standart sapma, "bağımsız grup t testi", "Anova varyans analizi", "Tukey post hoc" testleri kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmada gebelerin yaş ortalaması 28,15±5,01 olarak bulunmuştur. Gebelerin gebelikte cinselliğe karşı tutum ölçeği alt boyut ve toplam puan ortalamalarına bakıldığında; gebelikte cinsel birleşmeye yönelik kaygı alt boyutundan 30,49±7,70, gebelikte cinselliğe yönelik inançlar ve değerler alt boyutundan 38,62±7,86, gebelikte cinselliği onaylama alt boyutundan 44,46±9,15 puan, ölçek toplam puanından ise 113,58±18,45 puan alındığı ve ortalamanın üzerinde olumlu tutum içinde oldukları bulunmuştur. Gebelerin %51,7'sinin gebelikte cinselliğe karşı tutumlarının olumlu olduğu, bu durumu gebenin ve eşin eğitim durumu, yaşadığı yer, evlilik süresi ve çalışma durumu etkilediği belirlenmiştir.

Sonuç: Araştırmaya katılan gebelerin yarısının gebelikte cinselliğe yönelik olumlu tutum içinde olmasına rağmen yaklaşık olarak diğer yarısının da olumsuz tutum içinde olduğu bulunmuştur. Bu durumu gebenin ve eşin eğitim durumu, yaşadığı yer, evlilik süresi ve çalışma durumu etkilediği belirlenmiştir. Bu sonuçlar doğrultusunda; gebelik öncesi dönemde ebeler ve diğer sağlık profesyonelleri aile planlaması hizmetleri kapsamında çiftlerin cinselliğe yönelik inanç ve tutumlarını değerlendirip, uygun danışmanlık hizmeti sunumu yapılabilir. Bu sayede gebelik döneminde sağlıklı bir cinsel yaşamın sürdürülmesine profesyonel bir katkı sunulabilir.

Anahtar kelimeler: Cinsellik, cinsel tutum, ebelik, gebelik

ABSTRACT

Aim: This research was conducted to determine pregnant women's attitudes towards sexuality during pregnancy.

Method: This descriptive study was conducted with 290 pregnant women who applied to the gynecology and obstetrics outpatient clinic of Ondokuz Mayıs University Health Application and Research Center between May and November 2022 and agreed to participate in the research. Data were collected with the "Sociodemographic Information Form" and the "Attitude Scale towards Sexuality During Pregnancy".

The data showed normal distribution. In evaluating the data, number, percentage distribution, average standard deviation, "independent group t test", "Anova analysis of variance" and "Tukey post hoc" tests were used.

Findings: In the study, the average age of pregnant women was found to be 28.15±5.01. When the sub-dimension and total score averages of the pregnant women's attitude towards sexuality during pregnancy scale are evaluated; 30.49±7.70 points from the anxiety about sexual intercourse during pregnancy subscale, 38.62±7.86 points from the beliefs and values about sexuality during pregnancy subscale, 44.46±9.15 points from the sexuality approval subscale, and 113 points from the whole scale, They were found to have a score of 58±18.45 and were found to have a positive attitude above the average. It was determined that 51.7% of pregnant women had positive attitudes towards sexuality during pregnancy, and this situation was affected by the education level of the pregnant woman and her husband, where she lived, duration of marriage and working status.

Conclusion: It was found that although half of the pregnant women participating in the study had a positive attitude towards sexuality during pregnancy, approximately the other half had a negative attitude. It has been determined that this situation is affected by the education level of the pregnant woman and her husband, where they live, duration of marriage and working status. In line with these results; During the pre-pregnancy period, midwives and other health professionals can evaluate couples' beliefs and attitudes towards sexuality within the scope of family planning services and provide appropriate counseling services. In this way, a professional contribution can be made to maintaining a healthy sexual life during pregnancy.

Key words: Pregnancy, midwifery, sexual attitudes, sexuality

² Corresponding author: Araş. Gör. Seçil Hür, Kırklareli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Ebelik Bölümü, Kırklareli/ Türkiye, e-mail: secilhur0408@gmail.com ORCID ID: 0000-0002-8348-8587

¹Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Samsun/ Türkiye, e-mail: serapozturk88@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-3882-0966

³ Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, Muş/ Türkiye, e-mail: s.yurtcicek@alparslan.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3303-7526

⁴Yükseklisans öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun/ Türkiye, e-mail: bilgesuarslann@gmail.com ORCID ID: 0000-0002-7505-915X

⁵Yükseklisans öğrencisi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Samsun/ Türkiye, e-mail: medineartan98@gmail.com ORCID ID: 0000-0001-8531-4831

Geliş tarihi: 23.02.2024 1. Revizyon: 26.05.2024 2. Revizyon: 08.07.2024 3. Revizyon: 06.08.2024 Kabul Tarihi: 11.09.2024 Online Yayın Tarihi: 30.11.2024

Atf/Citation: Öztürk, Altınayak S., Hür, S., Yurtçicek Eren, S., Arslan, B. ve Artan, M. (2024). COVID-19 Gebelerin cinselliğe olan tutumlarının değerlendirilmesi, Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi, 10 (3),138-149.

Bu makale 7th EMA Education Conference'da sözlü bildiri olarak sunulmuştur."

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International

EXTENDED ABSTRACT

Objective: Pregnancy is one of the most important periods in a woman's life. During this period, the body experiences many changes along with fertilization. These changes may affect the physical and mental health, social life and sexuality of the pregnant woman. Sexuality during pregnancy is more negatively affected in the first and third trimesters compared to the second trimester.

There are many misconceptions, myths and taboos about having sex during pregnancy. These beliefs and taboos can cause both pregnant women and their partners to stay away from sexual life. In the literature review, a limited number of studies were encountered regarding attitudes towards sexuality during pregnancy. In addition, it appears that the studies encountered in the literature were not conducted with a sexual attitude scale developed specifically for the pregnancy period. In this context, the aim of our research is to determine the attitudes of pregnant women towards sexuality during pregnancy by using a sexual attitude scale developed specifically for pregnancy.

Methods: This descriptive study was conducted with 290 pregnant women who applied to the Gynecology and Obstetrics outpatient clinic of Ondokuz Mayıs University Health Application and Research Center between May and November 2022 and agreed to participate in the research. Data were collected with the "Sociodemographic Information Form" and the "Attitude Scale towards Sexuality During Pregnancy". The data showed normal distribution. In evaluating the data, number, percentage distribution, average standard deviation, "independent group t test", "Anova analysis of variance" and "Tukey post hoc" tests were used

Results: In the study, the average age of pregnant women was found to be 28.15 ± 5.01 . When the sub-dimension and total score averages of the pregnant women's attitude towards sexuality during pregnancy scale are evaluated; 30.49 ± 7.70 points from the anxiety about sexual intercourse during pregnancy subscale, 38.62 ± 7.86 points from the beliefs and values about sexuality during pregnancy subscale, 44.46 ± 9.15 points from the sexuality approval subscale, and 113 points from the whole scale, They were found to have a score of 58 ± 18.45 and were found to have a positive attitude above the average. It was determined that 51.7% of pregnant women had positive attitudes towards sexuality during pregnancy, and this situation was affected by the education level of the pregnant woman and her husband, where she lived, duration of marriage and working status.

Conclusion and Suggestion: According to the findings obtained from this study, half of the

pregnant women participating in the study had positive attitudes towards sexuality during pregnancy, while the other half had negative attitudes. Studies have shown that pregnant women and their spouses may have wrong information and attitudes towards sexuality. In this context, midwives and other health professionals can evaluate the beliefs and attitudes of couples towards sexuality within the scope of family planning services. In addition, knowledge and attitude assessments about sexuality during pregnancy can be made in prenatal care services and a professional contribution can be made to maintaining a healthy sexual life during pregnancy.

GİRİŞ

Gebelik dönemi kadın yaşamında en önemli dönemlerden biridir. Bu dönemde fertilizasyon ile birlikte vücutta birçok değişiklikler yaşamaktadır. Yaşanan bu değişimlerden gebenin fiziksel ve ruhsal sağlığı, sosyal yaşamı ve cinselliği etkilenebilmektedir (Bilen ve Aksu 2016). Gebelik döneminde yaşanan bu değişimler cinsel hayatı korku, endişe ve kaçınmaya neden olarak negatif yönde etkileyebilmektedir. Bu dönem de her trimesterde vücutta farklı değişiklikler yaşanabilmektedir. Birinci trimester de artan progesteron hormonuna bağlı olarak; memelerde hassasiyetin yaşanması, vulva-vajina dokusunda ödem gelişmesine bağlı olarak ortaya çıkan hassasiyette kaynaklı olarak cinsel yaşam olumsuz etkilenebilmektedir (Pauls ve ark., 2008; Silveira Santiago ve ark., 2013). Ayrıca bu trimesterde görülen mide bulantısı, kusma, yorgunluk gibi faktörler ve cinsel ilişki sırasında bebeğe zarar verme korkusunun da libidoyu azaltıcı etkisi vardır (Poroy, 2005; Pauleta ve ark., 2010). İkinci trimester; kadın artık gebeliğin fizyolojik değişikliklerine uyum sağladığı için gebelik dönemi içinde cinsel yaşam için en uygun zamandır (Aksoy ve ark., 2019). Ancak bazı çiftler koitus sırasında bebeğin etkileneceği ve zarar göreceği düşüncesine kapılarak cinsel yaşamlarını kısıtlayabilmektedir. Üçüncü trimestere gelindiğinde ise; uterusun büyümesine paralel olarak gebede, sık idrara çıkma, yorgunluk, hareketliliğin azalması gibi rahatsızlıklar ile birlikte koitus ve orgazma bağlı olarak meydana gelen uterus kasılmaları gebelerde cinsel isteğin azalmasına ve gebelerin bu dönemde cinselliği ikinci plana almasına sebep olabilmektedir. Ayrıca enfeksiyon, erken doğum tehdidi, erken membran rüptürü gibi obstetrik sorunların gelişebileceği korkusu da cinselliği etkileyen diğer faktörlerdendir (Ertem ve Sevil 2010; Kul Uçtu ve ark., 2017).

Gebelik döneminde cinsellik yaşanması ile ilgili yanlış inanışlar, mitler ve tabular çokça

bulunmaktadır. Bu inanışlar ve tabular hem gebelerin hem de partnerlerinin cinsel yaşamdan uzaklaşmalarına sebep olabilmektedir (Ertem ve Sevil 2010; Kul Uçtu ve ark., 2017; Şahin, 2003).

Literatür incelendiğinde gebelikte cinsel yaşama ilişkin tutumların çok boyutlu olduğu anlaşılmaktadır (Kul Uçtu ve ark., 2017; Taylor, 2007). Yapılan literatür taramasında gebelikte cinselliğe ilişkin tutuma yönelik sınırlı sayıda çalışma ile karşılaşmıştır. Ayrıca literatürde karşılaşılan çalışmalar gebelik dönemine özgü geliştirilmiş bir cinsel tutum ölçeği ile yapılmadığı görülmektedir. Bu bağlamda araştırmamızın amacı gebelerin gebelik döneminde cinselliğe karşı tutumlarını gebeliğe özgü geliştirilmiş bir cinsel tutum ölçeği kullanarak belirlemektir. Bu bağlamda gebelerin cinsel tutumlarını etkileyen faktörlerin belirlenerek birinci basamakta yapılan gebe izlemlerinde olmak üzere ebeler ve hemşireler ile gebelerin karşılaştığı her alanda gebelerin daha olumlu cinsel tutum geliştirebilmelerine yardımcı olabilmek için çalışmamızın bulgularının rehberlik etmesini amaçlamaktayız.

Araştırmanın Soruları

1. Araştırmaya katılan gebelerin gebelikte cinselliğe yönelik tutumları ne yöndedir?
2. Gebelerin cinselliğe yönelik tutumlarını neler etkilemektedir?

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı: Araştırma gebelerin gebelik döneminde cinselliğe karşı tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın Tipi: Tanımlayıcı ve kesitsel tasarımdadır.

Araştırmanın Yapıldığı Yer ve Özellikleri: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezinin kadın doğum polikliniğinde yürütülmüştür.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Mayıs 2022- Kasım 2022 tarihleri arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezinin gebe polikliniğine başvuran gebeler araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Çalışmada evreni bilinmeyen örneklem büyüklüğü formülü kullanılarak, raosoft sample size calculation programı ile araştırmada 267 gebeye ulaşılması hedeflenmiştir ($\alpha=0.05$, $1-\beta=0.90$) (<http://www.raosoft.com/samplesize.html>).

Olasılıksız örnekleme yöntemlerinden gelişigüzel örnekleme yöntemi ile veriler toplanmıştır. Gebelik tanısı alan (intrauterin gebeliği olan), 18 yaş ve üzerinde olan, tanı konulmuş psikiyatrik bir hastalığı

olmayan, okuma-yazma bilen, mental yetersizliği ve iletişim problemi bulunmayan, doktoru tarafından cinsel aktivitesi kısıtlanmamış sağlıklı, araştırmaya katılmaya gönüllü olan 290 gebe dahil edilerek oluşturmuştur. Çalışmada $p<.05$ anlamlılık düzeyi kabul edilecektir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama araçları; "Sosyodemografik Bilgi Formu" ve "Gebelikte Cinselliğe Karşı Tutum Ölçeği" dir.

Sosyodemografik Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür taraması yapılarak hazırlanan sosyodemografik bilgi formu; yaş, çalışma ve eğitim durumu, gebelik sayısı, gebelik haftası gibi 18 sorudan oluşmaktadır (Bilen ve Aksu 2016; Ertem ve Sevil 2010; Sezer ve Şentürk Erenel 2021).

Gebelikte Cinselliğe Karşı Tutum Ölçeği (GCKTÖ); Geçerlik ve güvenilirlik çalışması Sezer ve Şentürk Erenel (2021) tarafından yapılan ölçek hem gebeler hem de eşlerinin gebelik döneminde cinselliğe karşı tutumlarını değerlendirmek amacıyla yapılmıştır (Sezer ve Şentürk Erenel 2021). Ölçek toplam 34 maddeden ve "gebelikte cinsel birleşmeye yönelik kaygı", "gebelikte cinselliği onaylama" ve "gebelikte cinselliğe yönelik inançlar ve değerler" olmak üzere 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Beşli likert tipte olan ölçekten minimum 34, maksimum 170 puan alınabilmekte olup, katılımcıların 111,5 ve üzerinde puan alması, gebelikte cinselliğe karşı tutumlarının olumlu olduğu yönünde yorumlanmaktadır. Orijinal araştırmada, ölçeğin tümü için cronbach alfa katsayısı 0,902 olarak saptanmıştır (Sezer ve Şentürk Erenel 2021). Bu araştırma da ise ölçeğin tamamı için cronbach alfa değeri 0,88 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce, araştırmanın yapıldığı kurumdan kurum izni ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 25.03.2022 tarih ve 2022-236 kararıyla etik onay alınmıştır. Araştırmaya katılan bireylere çalışma hakkında gerekli bilgilendirilmeler yapılmış olup, "Bilgilendirilmiş Onamları" alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Veriler Mayıs 2022 - Kasım 2022 tarihleri arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi'nde gebe polikliniğine başvuran gebelerden bekleme alanında toplanmıştır. Veriler yüz yüze görüşme tekniği ile toplanmış olup, veri toplama araçlarının gebeler tarafından yanıtlanması yaklaşık olarak 5 ile 10 dakika arası bir sürede gerçekleşmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin analizinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 21.0 programı kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma, en düşük, en yüksek değerler gibi tanımlayıcı istatistikler ile, “bağımsız grup t testi”, “Tek Yönlü Anova varyans analizi”, “Tukey post hoc testi” gibi istatistiksel analizler kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu çarpıklık ve basıklık değerleri ile değerlendirilmiştir. Bunun için çarpıklık ve basıklık değerlerinin +2 ile -2 arasında değişmesi gerekmektedir. Cinselliğe Karşı Tutum Ölçeği'nin (çarpıklık: -0,198, basıklık: +0,285) normal dağılıma uyduğu belirlenmiştir (George ve Mallery 2010). Analizler değerlendirilirken $p < 0,05$ anlamlılık değeri referans alınmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezine başvuran 290 gebe ile yürütüldüğünden, tüm gebelere genellenemez, sadece bu çalışmaya katılan gebelerin durumunu yansıtmaktadır.

BULGULAR

Tablo 1. Gebelerin Sosyodemografik Özellikleri

Değişkenler	n=290	%	
Eğitim durumu	Ortaokul veya altı	117	40,3
	Lise	94	32,4
	Üniversite ve üzeri	79	27,3
Eşin eğitim durumu	Ortaokul veya altı	125	43,1
	Lise	102	35,2
	Üniversite ve üzeri	63	21,7
Yaşadığı yer	Köy	26	9,0
	İlçe	103	35,5
	İl	161	55,5
Aile tipi	Çekirdek aile	256	88,3
	Geniş aile	34	11,7
Evlilik süresi (yıl)	0-4	146	50,3
	5 ve üzeri	144	49,7
Çalışma durumu	Evet	52	17,9
	Hayır	238	82,1
Gelir durumu	Gelir giderden az	114	39,3
	Gelir gidere eşit	154	53,1
	Gelir giderden fazla	22	7,6

Gebelerin bazı sağlık ve obstetrik özellikleri değerlendirildiğinde; %34,2'sinin 3 ve üzeri gebeliğe sahip olduğu, %75,2'sinin düşük yapmadığı, %68,3'ünün gebeliğinin planlı olduğu, %96,6'sının gebeliğinin tedavi ile olmadığı bulunmuştur (Tablo2).

Tablo 2. Gebelerin Bazı Sağlık ve Obstetrik Özellikleri

Değişkenler	n:290	%	
Gebelik sayısı	1	94	32,4
	2	97	33,4
	3 ve üzeri	99	34,2
Düşük yapma durumu	Evet	72	24,8
	Hayır	218	75,2
Gebeliğin planlı olması	Evet	198	68,3
	Hayır	92	31,7
Gebeliğin tedavi ile olması	Evet	10	3,4
	Hayır	280	96,6

Tablo 3a. Gebelikte Cinselliğe Karşı Tutum Ölçeğinin Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Özellikler	Gebelikte Birleşmeye Kaygı Ort±ss	Cinsel Yönelik Ort±ss	Gebelikte Cinselliğe Yönelik İnançlar ve Değerler Ort±ss	Gebelikte Cinselliği Onaylama Ort±ss	Ölçek toplamı Ort±ss
Eğitim durumu					
Ortaokul veya altı ^a	29,09 ±7,71	36,21 ±7,79	42,35±9,66	107,66±16,68	
Lise ^b	30,36 ±8,09	38,81 ±8,31	44,19±8,16	113,37±18,95	
Üniversite ve üzeri ^c	32,72 ±6,74	41,94±6,00	47,92±8,56	122,59±16,85	
Test ve p değeri	F=-5,40 p=0,00 c>a	F=-13,70 p=0,00 c>a, c>b, b>a	F=-9,30 p=0,00 c>a, c>b	F=-9,30 p=0,00 c>a, c>b	
Eşin eğitim durumu					
Ortaokul veya altı ^a	29,21 ±8,2	37,19 ±8,51	43,20±9,73	109,61±19,09	
Lise ^b	31,07 ±7,24	38,70 ±7,53	44,79±8,33	114,58±17,35	
Üniversite veya üzeri ^c	32,07 ±7,51	41,31±6,23	46,44±8,99	119,84±17,12	
Test ve p değeri	F=-3,39 p=0,03 c>a	F=-5,97 p=0,00 c>a	F=-2,74 p=0,06 c>a	F=-6,94 p=0,00 c>a	
Yaşadığı yer					
Köy ^a	30,82 ±7,33	39,01 ±7,71	44,87±9,12	114,72±18,42	
İlçe ^b	30,47 ±7,73	39,00 ±7,46	43,98±9,10	113,46±17,47	
İl ^c	28,50 ±9,68	34,65±9,38	43,84±9,79	107,00±21,52	
Test ve p değeri	F=-1,01 p=0,36	F=-3,70 p=0,02 c>a, c>b	F=-0,36 p=0,69	F=-1,97 p=0,14	
Aile tipi					
Çekirdek aile	30,60±7,76	38,71±7,82	44,69±9,01	114,02±18,53	
Geniş aile	29,64 ±7,31	37,94±8,17	42,70±10,11	110,29±17,74	
Test ve p değeri	t=0,68 p=0,49	t=-0,53 p=0,59	t=1,19 p=0,23	t=-1,10 p=0,27	
Evlilik süresi					
0-4 yıl	31,77±7,67	40,00±7,28	44,31±9,14	116,10±17,97	
5 yıl ve üzeri	29,19±7,55	37,21±8,18	44,61±9,19	111,03±18,63	
Test ve p değeri	t=2,88 p=0,00	t=3,06 p=0,00	t=-,28 p=,77	t=2,35 p=0,01	
Çalışma durumu					
Çalışan	31,71±5,49	41,92±6,27	46,09±7,43	119,73±15,55	
Çalışmayan	30,22±8,09	37,89±7,99	44,10±9,46	112,24±18,78	
Test ve p değeri	t=1,60 p=0,11	t=3,40 p=0,00	t=1,42 p=0,15	t=2,68 p=0,00	
Gelir durumu					
Gelir giderden az	29,53±7,93	37,49±8,14	43,99±9,22	111,02±18,91	
Gelir gidere eşit	31,11±7,51	39,33±7,50	44,48±8,88	114,94±17,56	
Gelir giderden fazla	31,09±7,69	39,45±8,42	46,77±10,67	117,32±21,14	
Test ve p değeri	F=1,45 p=0,23	F=1,95 p=0,14	F=0,85 p=0,42	F=1,98 p=0,13	

Analizlerde ANOVA ("F") ve Bağımsız gruplarda t-testi ("t") kullanılmıştır

Gebelerin sosyodemografik özellikleri ile toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasındaki ilişki değerlendirildiğinde; gebelikte cinsel birleşmeye yönelik kaygı alt boyut puan ortalamaları ile gebenin eğitim durumu, eşin eğitim durumu ve evlilik süreleri arasında; gebelikte cinselliğe yönelik inançlar ve değerler alt boyut puan ortalamaları ile gebenin eğitim durumu, eşin eğitim durumu, yaşadığı yer, evlilik süresi ve çalışma durumu arasında; gebelikte cinselliği

onaylama alt boyut puan ortalamaları ile gebenin eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Ölçek toplam puan ortalamaları incelendiğinde; gebenin eğitim durumu, eşin eğitim durumu, evlilik süresi, çalışma durumu ile toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 3a ve 3b).

Tablo 4. Gebelerin Bazı Obstetrik Özelliklerine Göre Aldığı Toplam ve Alt Grup Puan Ortalamaları

Özellikler	Ölçek Alt Boyutları				Ölçek Toplamı Ort±ss	
	Gebelikte Birleşmeye Yönelik Kaygı Ort±ss	Cinsel Yönelik Kaygı Ort±ss	Gebelikte Yönelik Değerler Ort±ss	Cinselliğe ve İnançlar ve Ort±ss		
Gebelik sayısı						
1	31,13 ±7,99		39,32 ±8,00		44,74±9,40	115,21±19,88
2	31,47 ±7,12		39,27 ±7,13		45,15±8,17	115,91±15,14
3 ve üzeri	28,91 ±7,80		37,30±8,30		43,52±9,82	109,75±19,52
Test ve p değeri	F=-3.22 p=0.05		F=-2.12 p=0.12		F=-0.83 p=0.43	F=-3.32 p=0.05
Düşük yapma durumu						
Evet	29,29±8,54		37,69±8,64		42,54±9,49	109,53±20,77
Hayır	30,88±7,39		38,92±7,57		45,10±8,97	114,92±17,46
Test ve p değeri	t=-1.52 p=0.12		t=-1.15 p=0.25		t=-2.06 p=0.04	t=-2.16 p=0.03
Gebeliğin planlı olması						
Evet	30,32±7,76		38,58±7,81		44,12±9,33	113,04±17,74
Hayır	30,84±7,62		38,69±7,99		45,20±8,75	114,75±19,93
Test ve p değeri	t=-,53 p=0,59		t=-,11 p=0,91		t=-,93 p=0,34	t=-,73 p=0,46
Gebeliğin tedavi ile olması						
Evet	30,70±8,68		36,60±8,39		38,80±8,13	106,10±16,70
Hayır	30,48±7,69		38,69±7,84		44,66±9,13	113,85±18,48
Test ve p değeri	t=0,08 p=0,93		t=-,82 p=0,40		t=-2,00 p=0,05	t=-1,30 p=0,19

Gebelerin bazı obstetrik özellikleri incelendiğinde; gebelikte cinsel birleşmeye yönelik ölçek alt boyut puan ortalamaları ve gebelikte cinselliğe yönelik inançlar ve değerler ölçek alt boyut puan ortalamaları

ile gebelik sayısı, düşük yapma durumu, gebeliğin planlı ve tedavi ile olması toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). Gebelikte cinselliği onaylama

alt boyut puan ortalaması ile düşük yapma durumu toplam puan ortalaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$). Ölçek toplam

puan ortalaması ile düşük yapma durumu toplam puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<0,05$) (Tablo 4).

Tablo 5. Gebelerin gebelikte cinselliğe karşı tutum ölçeğinin alt boyutlarından alınabilecek ve alınan min-max puanlar ile puan ortalamaları

Gebelikte Cinselliğe Karşı Tutum Ölçeği	Ölçekten Alınabilecek Min-max	Ölçekten Alınan Min-max	Ölçek Puan Ort±ss
Gebelikte Cinsel Birleşmeye Yönelik Kaygı	9-45	9-45	30,49±7,70
Gebelikte Cinselliğe Yönelik İnançlar ve Değerler	10-50	10-50	38,62±7,86
Gebelikte Cinselliği Onaylama	15-75	15-71	44,46±9,15
Ölçek toplamı	34-170	43-161	113,58±18,45

Gebelerin gebelikte cinselliğe karşı tutum ölçeğinden alabilecekleri minimum puan 34, maksimum puan ise 170 puandır. Araştırmada gebeler GCKTÖ'nden

aldıkları toplam puan 113,58±18,45 olarak bulunmuştur (Tablo 5).

Tablo 6. Gebelerin gebelikte cinselliğe karşı tutum ölçeğinin kesme noktalarına göre dağılımı

Ölçek toplam puan	Sayı (n=290)	%
111,4 ve altı puan	140	48,3
111,5 ve üzeri puan	150	51,7

Gebelerin ölçeğin kesme noktasına göre aldığı toplam puanları incelendiğinde %48,3'ünün gebelikte cinselliğe karşı tutumları olumsuz, %51,7'sinin ise gebelikte cinselliğe karşı tutumları olumlu olarak bulunmuştur (Tablo 6).

TARTIŞMA

Cinsellik yaşamın doğal bir parçasıdır. Ancak cinselliğe yönelik değerler, tutumlar, davranışlar, fiziksel görünüş, kişilik, duygular, inanışlar ve sosyal çevreden etkilenerek şekillenir (Bozdemir ve Özcan 2011). Kadın yaşamının önemli bir dönemi olan gebelik ise cinselliğe yönelik tutumları etkileyebilmektedir. Gebeliğin ilerleyen dönemlerinde uterus büyür ve fetüs daha fark edilir bir hal alır. Bu durum, gebelikte cinsel aktivite sırasında fetüsün zarar görebileceğini düşündürür ve çiftlerin gebelikte cinselliği sakıncalı bulmalarına neden olur. Bu durum pek çok çiftte korku oluşturabilir.

Gebelikte cinselliğe yönelik tutumların incelendiği bu araştırmada aile tipi ve gelir durumu algısı; gebelikte cinsel tutum ölçek puanı açısından istatistiksel anlamda etkilemese de, geniş ailede olanlar ile gelir durumunu orta ve

kötü algılayanların daha olumsuz tutum içinde oldukları belirlenmiştir (Tablo 3). Araştırmadaki bu bulgu Pamuk'un (2021) araştırma bulguları ile benzer niteliktedir (Pamuk, 2021). Bal ve Güney (2023)'in çalışmasında da gelir durumu iyileştikçe gebelikte cinselliğe yönelik daha olumlu bir tutum içinde oldukları bildirilmiştir. Dağlı ve Aktaş-Reyhan (2021)'in gençlerin gebelikte cinselliğe ilişkin tutumlarını değerlendirdiği çalışmasında geniş ailede yaşayan gençlerin çekirdek ailede yaşayanlara göre daha fazla cinsel mitleri olduğu bildirilmiştir. Toplumsal normların gebelikte cinsel isteğin ve aktivitenin olmaması yönünde ağır bastığı görülmektedir (Bal ve Güney, 2023; Dağlı ve Reyhan-Aktaş 2021; Sungur, 1998).

Bilen ve Aksu (2016)'un gebelikte libido düzeylerini değerlendirdiği çalışmada bir yıllık evli olan kadınların daha uzun süredir evli olanlara göre libido skorları yüksek bildirilmiştir (Bilen ve Aksu 2016). Bal ve Güney (2023)'in çalışmasında da 1-5 yıl arasındaki evliliklerde daha uzun evliliklere göre olumlu cinsel tutumda oldukları bildirilmiştir. Bu araştırmada da evlilik süresi 5 yıla kadar olanların gebelikte cinselliğe

yönelik daha olumlu tutum içinde oldukları belirlenmiştir (Tablo 3). Araştırmamızın bulgusu Bilen ve Aksu (2016) ile Bal ve Güney (2023)'in çalışması ile paralellik göstermektedir (Bilen ve Aksu, 2016; Bal ve Güney, 2023).

Bu araştırma bulgularına göre gebenin ve eşinin çalışıyor olması gebelikte cinselliğe yönelik tutumu olumlu etkilediği belirlenmiştir (Tablo 3). Bilen ve Aksu (2016)'nın çalışması ile Pamuk (2021)'un çalışmasında çalışma durumunun gebelikte cinselliğe yönelik tutumu olumlu etkilediği bildirmiştir. Araştırmanın bu bulgusu literatür bulguları ile benzer niteliktedir (Bilen ve Aksu 2016; Pamuk, 2021).

Tarih boyunca gebelikte cinsellik ile ilgili yanlış düşünceler, mitler ve tabular söz konusu olmuştur (Ertem ve Sevil 2010). Bunlardan birinin de gebelikte cinsel birlikteliğin düşüğe neden olabileceğine yönünde bir mit olduğu söylenebilir. Bu çalışmada düşük yapan gebelerin düşük yapmayanlara göre daha olumsuz cinsel tutum içinde olduğu belirlenmiştir (Tablo 4). Pamuk (2021)'un araştırmasında da düşük deneyimi yaşayanların gebelikte cinselliğe yönelik tutumlarının daha olumsuz olduğu belirlenmiştir. Şahingöz (2021)'ün çalışmasında ise gebelerin yarısından biraz fazlasının gebelikte yaşanan cinsel eylemin düşüğe neden olabileceğine inandıkları bildirilmiştir (Şahingöz, 2021). Literatürdeki bu bulgular ile araştırmanın bulguları benzerlik göstermektedir. Gebelikte cinselliğe yönelik tutumlarını; genellikle cinsel eylemin abortusa ve preterm eyleme neden olmasında korkma, fetüse zarar vermektan korkma ve gebelik sürecinde cinsel ilişkinin günah olduğuna inanma gibi dini inanışların etkilediği belirtilmiştir (Ertem ve Sevil 2010; Kaya ve ark., 2022).

Bu çalışmada gebelerin gebelik sayısı, gebeliğin planlı olması ve gebe kalma şekli konusunda istatistiksel anlamda fark saptanmamış olsa da gebelik sayısı daha fazla olan, gebeliği planlı ve tedavi ile gerçekleşen gebelerin gebelikte cinselliğe karşı tutumlarının daha olumsuz olduğu belirlenmiştir (Tablo 4). Pamuk (2021) çalışmasında tedavi ile gebe kalan gebelerin daha olumsuz cinsel tutum içinde olduğunu bildirmiştir. Bu noktada çalışmamızın verileri ile paralellik göstermektedir (Pamuk, 2021). Ancak Pamuk (2021) çalışmasında ilk gebeliği olanlar ile 3 ve üzeri gebelik geçirenlerin, buna ek olarak gebeliği plansız olanların daha olumsuz cinsel tutum içinde olduğunu bildirmiştir (Pamuk,

2021). Hem bu çalışmada hem de Pamuk (2021)'un çalışmasında Gebelikte Cinselliğe Karşı Tutum Ölçeği'nin 111,4 olarak belirlenen kesme puanının üzerinde yani olumlu tutum içinde oldukları görülmektedir (Pamuk, 2021). Bu anlamda çalışmamız ile Pamuk (2021)'in çalışmasının benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Bu çalışmada gebelerin gebelikte cinsel birleşme ile ilgili olarak orta düzeyde kaygılı oldukları ifade edilebilir (Tablo 5). Pamuk (2021) ile Bal ve Güney (2023)'in araştırma bulguları da bu çalışmamızın sonucu destekler niteliktedir (Pamuk, 2021; Bal ve Güney, 2023). İki çalışmada da kaygının orta düzeyde olduğu söylenebilir. Ulusal ve uluslararası literatürde gebelikte cinsel ilişkiye yönelik kaygılı durumları belirleyen çalışmalar mevcuttur. Gebelikte cinsel ilişkiyi sakıncalı bulma, doğru bulmama, güvenli bulmama, günah olduğunu düşünme gibi pek çok mitlerin yanı sıra; başta bebeğe zarar verme düşünce olmak üzere; düşük, erken membran rüptürü, erken doğum riskini artırma, fetusun kör olmasına veya sakat doğmasına ve kız bebeklerde hymene zarar verme gibi kaygılar mevcuttur. (Sacomori ve Cardoso, 2010; Rados ve ark., 2015; Kong ve ark., 2019; Akyüz ve ark., 2020; Şahingöz, 2021; Ribeiro ve ark., 2017 Kahraman ve ark., 2022). Söz konusu kaygılar olumsuz inanç ve değerlerin oluşmasına ve gebelikte cinsel tutumu olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Bu çalışmada gebelerin cinselliğe yönelik inanç ve değerler konusunda olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir (Tablo 5). Pamuk (2021) ile Bal ve Güney (2023)'in çalışma bulguları çalışmamızı destekler niteliktedir (Pamuk, 2021; Bal ve Güney, 2023). Yuvarlan ve Beydağ (2024)'in çalışmasında ise gebelerin gebelikte cinselliğe ilişkin inanç ve değerler boyutunun olumsuz düzeyde olduğu bildirilmiştir (Yuvarlan ve Beydağ, 2024). Akyüz ve ark. (2020)'ın Türkiye (n:30 gebe), İran (n:30 gebe) ve Yunanistan'da (n:30 gebe) yaptığı çalışmada Türkiye'deki gebelerin %30'unun cinsellikle ilgili tabuya sahip olduğu, bu oranın İran'da %13, Yunanistan'da ise %3,3 olduğu bildirilmiştir (Akyüz ve ark., 2020). Bu sonuçlar doğrultusunda; kültür, inanç ve değerlerin gebelikte cinsellik üzerinde etkili olduğu ifade edilebilir.

Bu çalışmada; gebelikte cinselliği onaylama durumunun orta düzeyde olduğu söylenebilir (Tablo 5). Literatürdeki bazı çalışmalar

araştırmamızın bulguları ile benzerlik göstermektedir (Pamuk, 2021; Yuvarlan ve Beydağ, 2024; Bal ve Güney, 2023). Literatür değerlendirildiğinde gebelikte cinsellik ile ilgili kaygı ve olumsuz inanışların artması, cinselliği onaylama durumunu etkilediği, bu sebeple gebelik döneminde cinsel aktivitede bulunmayan gebelerin olduğu belirtilmiştir” duğu belirlenmiştir. (Şahingöz, 2021; Akyüz ve ark., 2020; Yuvarlan ve Beydağ, 2024). Gebelikte cinselliğe ilişkin bilgi eksikliğinin kaygıya ve dolayısıyla gebelikte cinselliğin onaylanma durumunu olumsuz etkilediği söylenebilir.

Bu çalışmada gebelikte cinselliğe karşı tutum ölçeğinin toplam puan ortalamasının $113,58 \pm 18,45$ olduğu belirlenmiştir (Tablo 5). Ölçeğin kesme noktasının 111,5 olması nedeniyle bu çalışmaya katılan gebelerin gebelikte cinsel tutumlarının olumlu olduğu söylenebilir. Araştırmanın bu bulgusu Pamuk’un (2021) ile Bal ve Güney (2023)’in araştırma bulguları ile paralellik gösterdiği söylenebilir (Pamuk, 2021; Bal ve Güney, 2023). Benzer şekilde Alan Dikmen ve arkadaşları (2023) ile Çini (2023)’in çalışmalarında da gebelerin cinsel tutumlarının olumlu yönde olduğu bildirilmiştir (Pamuk, 2021; Alan Dikmen ve ark., 2023; Çini, 2023). Buna karşın Yuvarlan ve Beydağ (2024)’in ile Bilgiç ve Karaahmet (2022)’in çalışmalarında ise gebelerin cinsel tutumlarının olumsuz olduğu bildirilmiştir (Yuvarlan ve Beydağ, 2024; Bilgiç ve Karaahmet, 2022). Çalışmaların yapıldığı coğrafi konum, gebelikte cinsellik ile ilgili eğitim ve danışmanlık alma durumu gibi faktörler çalışmanın bulgularını etkilemiş olabilir.

Çalışmamızın bir diğer sonucu ise gebelerin yarısına yakınının gebelikte cinselliğe ilişkin olumsuz tutum içinde oldukları (%48,3), yarısından az biraz fazlasının ise olumlu tutum içinde oldukları (%51,7) belirlenmiştir (Tablo 6). Pamuk (2021) çalışmasında ise gebelerin yaklaşık üçte birinin olumsuz tutuma, yaklaşık üçte ikisinin ise olumlu tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. İki çalışmanın kısmen benzer olduğu söylenebilir (Pamuk, 2021). Leite ve ark. (2020) tarafından yapılan nitel bir araştırmada, yorgunluk ve uterusun büyümesi gibi fiziksel değişimlerin cinsel aktivite sıklığında azalmaya neden olduğu, dolayısıyla kadının cinselliğini gebelikte meydana gelen fiziksel değişikliklerin

olumsuz yönde etkilediği gösterilmiştir (Leite ve ark., 2020). Bilen ve Aksu’nun 2016 yılında 105 çift ile yaptığı çalışmada; çiftlerin dörtte birinden fazlası gebeliğin cinsel yaşamlarını etkilediği, bunların çoğunluğunun ise olumsuz yönde etkilendiği bildirilmiştir (Bilen ve Aksu 2016). Kadınların ve erkeklerin gebelik öncesi ve sırasındaki libido skorları değerlendirildiğinde ise her iki grubunda gebelik sırasındaki libido skorlarının gebelik öncesine göre düştüğü belirlenmiştir (Bilen ve Aksu 2016). İspanya’da son trimesterde olan 15 gebe ile gerçekleştirilen nitel bir çalışmada; gebelerin, kendisinin ve eşinin cinsel isteklerini bir kenara bırakarak bebeğin iyiliğine odaklandığı belirlenmiştir (Pizarro ve ark., 2019). Araştırmamızda gebelerin yarısına yakınının gebelikte cinselliğe karşı olumsuz tutumda olduğu belirlenmiş olup, literatürde farklı oranlarda da olsa gebelik döneminde cinsel yaşamın olumsuz yönde etkilendiği söylenebilir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma Karadeniz bölgesinde bir ilde Sağlık Uygulama ve Araştırma merkezine başvuran 290 gebe ile yürütüldüğünden, tüm gebelere genellenemez, sadece bu çalışmaya katılan gebelerin durumlarını yansıtır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmadan elde edilen bulgulara göre; araştırmaya katılan gebelerin yarısı gebelikte cinselliğe yönelik olumlu tutumlar içinde olsa da diğer yarısı olumsuz tutumlara sahiptir. Yapılan çalışmalar gebelerin ve eşlerinin cinselliğe yönelik yanlış bilgi ve tutum içinde olduklarını göstermiştir. Gebelikte cinsellik konusunda danışmanlığın yetersiz olduğu, batıl inanç ve davranışların yaygın olduğu toplumlarda cinsellik olumsuz etkilenebilmektedir (Yuvarlan ve Beydağ 2024). Bu bağlamda gebelik öncesi dönemde ebeler ve diğer sağlık profesyonelleri aile planlaması hizmetleri kapsamında çiftlerin cinselliğe yönelik inanç ve tutumlarını değerlendirebilir. Yapılan değerlendirmeye göre gerekli danışmanlık hizmeti verilerek gebelik döneminde sağlıklı bir cinsel yaşamın sürdürülmesine olanak sağlanabilir.

Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee Approval: Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmaya başlamadan önce, araştırmanın yapıldığı kurumdan kurum izni ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 25.03.2022 tarih ve 2022-236 kararıyla etik onay alınmıştır. Araştırmaya katılan bireylere çalışma hakkında gerekli bilgilendirilmeler yapılmış olup, "Bilgilendirilmiş Onamları" alınmıştır.

Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.

YazarKatkısı/AuthorContributions:

Fikir/kavram: SÖA; Tasarım: SÖA; Danışmanlık: SÖA, SH; Veri toplama: BA, MA; Veri İşlem BA, MA; Analiz ve/veya Yorum: SYH, SY; Kaynak tarama: SÖA, SH; Makalenin Yazımı: SÖA, SYH, SY; Eleştirel inceleme: SÖA; Kaynaklar ve fon sağlama: SÖA

Çıkar çatışması/Conflict of interest: Araştırmacılar herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Bu araştırma için finansal destek alınmamıştır.

KAYNAKLAR

- Aksoy, A., Yılmaz, D. V., ve Yılmaz, M. (2019). Gebelikte cinsel yaşantıyı neler etkiler?. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 3(1), 45-53. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/amusbfd/issue/4298/5/428538>
- Akyuz, M. D., Turfan, E. C., Oner, S. C., Sakar, T., & Aktay, D. M. (2020). Sexual functions in pregnancy: different situations in near geography: a case study on Turkey, Iran and Greece. *The Journal of Maternal-Fetal & Neonatal Medicine*, 33(2), 222-229. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1080/14767058.2018.1488164>
- Alan Dikmen, H., Gönenç, İ. M., & Özeydin, T. (2023). Sexuality during pregnancy: Attitudes, self-efficacy and self-consciousness. *Women & Health*, 63(7), 518-530. doi:10.1080/03630242.2023.2234503
- Bal, Z., ve Güney, E. (2023). Gebelerin, cinsel yaşam ve cinselliğe karşı tutumlarının değerlendirilmesi. *Androloji Bülteni*, 25(1).
- Bilen, S.Z., ve Aksu, H. (2016). Gebelikte eşlerin cinsel yaşamı ve etkileyen etmenlerin incelenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19(2), 128-138. Erişim adresi: <https://doi.org/10.17049/ahsbd.42692>
- Bilgiç, F. Ş., Karahmet, A.Y. (2022). Attitudes and beliefs regarding sexuality in pregnancy affect sexuality Turkey example: A cross-sectional study. *Eur J Obstet Gynecol Reprod Biol*. Sep;276:14-20. Erişim Adresi: doi: 10.1016/j.ejogrb.2022.06.015. Epub 2022 Jun 30. PMID: 35797819.
- Bozdemir, N., ve Özcan, S. (2011). Cinselliğe ve cinsel sağlığa genel bakış. *Turkish journal of family medicine and primary care*, 5(4), 37-46. Erişim adresi: www.tjfmpc.com
- Çini, E. (2023). Gebelerin e-sağlık okuryazarlığının cinselliğe karşı tutumları ile ilişkisi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Dağlı, E., ve Reyhan, F. A. (2021). Gençlerin gebelikte cinselliğe ilişkin yanlış bilgi, tutum ve inançları. *Androloji Bülteni*, 23(4), 238-243. Erişim adresi: <https://doi.org/10.24898/tandro.2021.61482>
- Ertem, G., ve Sevil, Ü. (2010). Gebeliğin cinselliğe etkisi. *Dirim Tıp Gazetesi*, 2(7), 40-47.
- George, D., & Mallery, M. (2010). SPSS for windows step by step: A simple study guide and reference, Boston, Pearson.
- Kahraman, A., AYTEKİN, M.Ş., ve ÖCALAN, D. (2022). Gebelikte yaşanan cinsel sorunlar ve güncel ebelik yaklaşımı. *Bandırma Onyedil Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 147-155. Erişim adresi: <https://doi.org/10.46413/boneyusbad.1082022>
- Kaya, H. D., Yılmaz, T., Günaydın, S., Çalımlı, E.N., & Sadeghi, E. (2022). Sexual myths during pregnancy: a comparative study. *J Obstet Gynaecol*, 42(4), 587-593. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1080/01443615.2021.1931826>
- Kong, L., Li, T., & Li, L. (2019). The impact of sexual intercourse during pregnancy on obstetric and neonatal outcomes: A cohort study in China. *Journal of Obstetrics and Gynaecology*, 39(4), 455-460. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1080/01443615.2018.1533930>
- Kul Uçtu, A., Bekmezci, H., ve Özerdoğan, N. (2017). Gebelikte cinsellik. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(3), 171-175. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/en/pub/gumussagbil/issue/31206/368107>
- Leite, C. C., Masochini, R. G., Cunha, A. N., Paese, M. C., Barros, C. R., Jesus, S. V., & Cavalcante, P. P. (2020). Sexuality during pregnancy: perceptions of pregnant women in an educational group. *Sci Elec Arch*, 13(4), 76-85. Erişim adresi: <http://dx.doi.org/10.36560/1342020904>
- Pamuk, T. (2021). Gebelerin cinselliğe karşı tutumunun cinsel işleve etkisi. Hemşirelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Ordu. <http://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinde erişilmiştir (Tez numarası: 683052)
- Pauleta, J. R., Pereira, N. M., & Graça, L. M. (2010). Sexuality during pregnancy. *The journal of sexual medicine*, 7(1_Part_1), 136-142. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1111/j.1743-6109.2009.01538.x>
- Pauls, R. N., Occhino, J. A., & Dryfhout, V. L. (2008). Effects of pregnancy on female sexual function and body image: A prospective study. *The journal of sexual medicine*, 5(8), 1915-1922. Erişim adresi: <https://doi.org/10.1111/j.1743-6109.2008.00884.x>
- Pizarro, I. P., Martín, A. T. D., Prieto, V. B., Sánchez, A. M., & Espuela, F. L. (2019). Comportamiento y actitud frente a la sexualidad de la mujer embarazada durante el último trimestre. Estudio fenomenológico. *Atención Primaria*, 51(3), 127-134. Erişim Adresi: <https://doi.org/10.1016/j.aprim.2018.02.003>
- Poroy A. (2005). Türkiye’de Cinsellik. Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti, İstanbul.
- Rados, S. N., Vranes, H. S., & Sunjic, M. (2015). Sexuality during pregnancy: What is important for sexual satisfaction in expectant fathers? *Journal of Sex and Marital Therapy*, 41(3), 282-293. doi: 10.1080/0092623X.2014.889054
- Ribeiro, M. C., de Tubino Scanavino, M., do Amaral, M. L. S., de Moraes Horta, A. L., & Torloni, M. R. (2017). Beliefs about sexual activity during pregnancy: A systematic review of the literature. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 43 (8): 822832. doi: 10.1080/0092623X.2017.1305031.
- Sacmori, C., & Cardoso, F. L. (2010). Sexual initiative and intercourse behavior during pregnancy among Brazilian women: A retrospective study. *Journal of Sex and Marital Therapy*, 36(2), 124-136. doi: 10.1080/00926230903554503
- Sezer, N. Y., & Şentürk Erenel, A. (2021). Development of an attitude scale toward sexuality during pregnancy. *Journal of Sex & Marital*

- Therapy*, 47(5), 492-507. Erişim adresi:
<https://doi.org/10.1080/0092623X.2021.1911892>
- Silveira Santiago, L. R., Silva Lara, L. A. D., Salata Romão, A. P. M., Mata Tiezzi, M. F. B. D., & Rosa e Silva, A. C. J. D. S. (2013). Impact of pregnancy on the sex life of women: state of the art. *International Journal of Clinical Medicine*, 4(05), 257-264. Erişim adresi:
<http://dx.doi.org/10.4236/ijcm.2013.45045>
- Sungur, M.Z. (1998). Cinsel eğitim. *J Clin Psy*, 1:103. https://jag.journalagent.com/kpd/pdfs/KPD_1_2_1_03_108.pdf
- Şahin, H. N. (2003). Gebelikte seksüel değişiklikler. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 13(51), 25-36. Erişim adresi:
<https://dergipark.org.tr/en/pub/fnjn/issue/9027/112544>
- Şahingöz M. (2021). Gebelikte cinsel mitlerin cinsel yaşam kalitesi üzerine etkisi. Hemşirelik Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Konya. <http://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> adresinde erişilmiştir (Tez numarası: 699016)
- Taylor T. F. (2013). The origins of human sexual culture: Sex, gender and social control. In *Handbook of the Evolution of Human Sexuality*, Routledge, 69-105.
- Yuvarlan, E., ve Beydağ, K. D. Gebelerin Gebelikte Cinselliğe Karşı Tutumu ve Etkileyen Faktörler. *Bandırma Onyediy Eylül Üniversitesi Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 21-31.